

The Tendency of Authorities towards Aristocratic Life and Its Role in the Perception of Social Justice and Religion Avoidance of Students in Medical Sciences Universities

Seyed Mehdi Mousavi-Davoudi¹ , Hojjat Allah Ebrahimian² , Fatemeh Nasiri-Amiri³ ,
 Fatemeh Mousavi-Davoudi^{4*}

1- Department of Management, Payame Noor University, Tehran, Iran.

2- Department of Public Law, Islamic Azad University, Qom Branch, Qom, Iran.

3- Department of Midwifery, Infertility and Health Reproductive Research Center, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

4- Student Research Committee, Health Research Institute, Babol University of Medical Sciences, Babol, Iran.

*Correspondence should be addressed to Ms. Fatemeh Mousavi-Davoudi; **Email:** mousavi2721@gmail.com

Article Info

Received: Agu 29, 2019

Received in revised form:

Oct 2, 2019

Accepted: Nov 6, 2019

Available Online: Dec 21, 2020

Keywords:

Religion

Social Justice

Students

 <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i4.26884>

Abstract

Background and Objective: Realization of justice is one of the main pillars of the formation of the Islamic movement, the people uprising, and the victory of the Islamic Revolution over the imperial system. The Islamic Revolution of Iran, the revolution of the oppressed, seeks authorities that take responsibility due to their concern for serving the people (and not their desire to gain power). However, the tendency of the authorities to aristocracy is a fatal phenomenon that will have many negative consequences in the society. Therefore, due to the importance of the issue, the present study attempted to evaluate the tendency of authorities towards aristocracy and its role in the perception of social justice and the religion avoidance of students of medical sciences through a field study.

Methods: The present study is descriptive-correlational. For this purpose, using questionnaires, a survey was conducted on 400 graduate students in three provinces, including Mazandaran, Tehran and Qom, who were selected by available sampling in second half of 2018; the collected data was analyzed by mean tests and structural equation modeling. In this study, all ethical considerations have been observed and no conflict of interest was reported by the authors.

Results: The results show that the statistical population of the study confirmed the tendency of the authorities towards aristocracy ($X=4.34$ out of 5). Furthermore, the tendency of the authorities to aristocracy had a significant relationship with the decrease in social justice perception ($P=-2.87$ & $T=-0.47$) and a significant relationship with the religion avoidance ($P=3.17$ & $T=0.63$). However, no significant relationship was found between perceptions of social justice and religious avoidance ($P=-0.71$ & $T=-0.05$).

Conclusion: Based on the results, the need for fundamental reforms in the administrative and management structures is felt in a society where the topics of resistance economics are raised but whose managers have adopted an aristocratic life. The aristocracy of the authorities in the Islamic society will cause the decline of values among the citizens, especially the youth. Therefore, special attention should be paid to it.

Please cite this article as: Mousavi-Davoudi SM, Ebrahimian HA, Nasiri-Amiri F, Mousavi-Davoudi F. The Tendency of Authorities towards Aristocratic Life and Its Role in the Perception of Social Justice and Religion Avoidance of Students in Medical Sciences Universities. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;6(4):71-87. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i4.26884>

Summary

Background and Objective

The preservation of fundamental values in human societies, especially in an Islamic society, is essential to establish and maintain authority and power to counter the soft, gradual, and destructive influence of the global arrogance. The Islamic Revolution of Iran is the revolution of the oppressed in the fight against injustice and oppression. Therefore, the lifestyle of the managers and officials to be put in charge of managing affairs should be consistent with Islamic teachings (1).

Another important virtue that has been recommended in religious sources is the "contentment and living a simple life", especially by managers and officials. According to Motahari (3), the concept of living a simple life is strongly associated with concepts such as asceticism and contentment. Clearly, the officials' contentment and simplicity acts as a self-controlling factor and prevents many illicit behaviors, including embezzlement, theft, betrayal, etc (3).

In addition, justice and fairness are values that require more attention by the people, especially the officials. The importance of justice is so great that there are numerous direct and indirect references to it in the Qur'an and other Islamic sources such as Nahj al-Balaghah although it is not confined to the Islamic societies. Research suggests that justice can influence citizens' beliefs, feelings, attitudes, and behavior. According to Rawl, justice is an advantage and a virtue in society (4). The underlying argument in theories of justice is that perception of justice is a major determinant of how individuals respond to decisions (5). Many studies have addressed the issue of justice, which has led to different views in this regard. Initially, the dominant literature on justice was focused on distributive justice, which described the perception of justice as the extent to which benefits were equally allocated to the whole society (5). Perceptions of justice or injustice have a significant impact on people's attitudes, behaviors, and reactions to a particular event (9), especially in stressful environments, and thus deserve special attention (10, 11).

Methods

Compliance with ethical guidelines: Common codes of ethics 1, 2, 3, 17 and code 31 were followed in this study. In order to adhere to research ethics, the participants were briefed on

the purpose of the study and how it was going to be implemented; They were also assured that their personal information would be kept confidential.

This study is descriptive-correlational. The sample population included students of medical sciences in Mazandaran, Tehran and Qom provinces during the second half of 2018. A total of 400 students were selected by available sampling method. A researcher-made aristocratic and religion avoidance questionnaire (5 questions for each variable) and Niehoff and Moorman's Questionnaire (12) containing 9 questions to assess distributive, procedural, and procedural justice, were distributed to the participants. Finally, by excluding a number of unusable questionnaires, 371 questionnaires, which had been filled in appropriately, were submitted to analysis. A five-point Likert scale was used in the questionnaires with the answers ranging from strongly disagree to strongly agree (from 1 to 5).

Then, the reliability analysis was conducted using Cronbach's alpha, which was found to be 0.75, which confirmed reliability of the instruments.

Results

In the present study, mean test was used to assess the current status of each research variable in the statistical population. In this test, the mean of the population is examined at the 0.05 level of error and desirability is above the mean of the conventional value of 3 (Mean value). Table 2 shows the results of the mean test of statistical population. In addition, Figure 2 and Table 4 show the results of testing the research hypotheses using structural equation modeling on the LISREL software. Figure 2 shows the standard estimation model, the significant values, and the observed relationship between the research variables. The standard coefficient of the existing relationship will be considered as significant at 95% confidence level if the probability value is greater than 1.96 or less than -1.96. Table 3 also presents the relationship between the research variables based on the research hypotheses. In sum, two of the hypotheses were confirmed and one was rejected.

Conclusion

The purpose of this study was to investigate the tendency of officials toward aristocracy and its role in the perception of social justice and religion avoidance of students of medical sciences in three provinces including Mazandaran, Tehran and Qom. The results showed that some managers and officials have forgotten the simplicity of life, seek

a luxurious life, have distanced themselves from ordinary citizens, do not have a complete understanding of the life of the poor, and seek magnificence and splendor of the world. According to Baghi Nasrabadi (13) and Ashrafi (14), who introduced aristocracy as one of the main harms and maladies of managers and authorities, and mentioned its negative consequences, this concept deserves special attention in order to prevent its destructive effects at the macro level of the society and to lead the Islamic society towards the goals and ideals of the revolution. In addition, according to the study by Bahmani Choubbasti *et al.* (15), in a society that suffers from a lack of social justice, the level of other variables will be negatively affected and negative consequences will appear in the society. Therefore, according to the studies of Carr (16), van Dierendonck (17), and Whitman (18), who have described the positive consequences of the perception of justice, it is possible to improve the current situation and enjoy its benefits. Finally, the findings of the present study were not consistent with those of Motavilzadeh and Zakai (19), Jahanbin *et al.* (20), Buluc (21), Ali (22), Haghhighinezhad (11), and Knudsen *et al.* (23), who found a significant relationship between the perception of justice and other variables. The variables in the organization space were approved, not aligned. In the present study, the perception of justice was found to have no significant relationship with citizens' apostasy. Therefore, the reasons behind citizens' apostasy needs to be sought in other factors in future studies.

Acknowledgements

The authors would like to thank all those who contributed to this study.

Ethical considerations

The Ethics Committee in Biomedical Research of Shahid Beheshti University of Medical Sciences has confirmed this research.

Funding

According to the authors, this research did not receive any specific grant from any funding agencies in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Conflict of interest

The authors declared no conflict of interest.

Authors' contributions

The authors have equally contributed to this study.

References

1. Mousavi Davoudi SM. Designing and Explaining Model of Organizational Values Based on Nahjul Balagh Teachings: Tehran Payam Noor University; 2017. (Full Text in Persian)
2. Aligholi MM. Landscape of Nahj al-Balagha. ed: Ghias Publicaiton; 1997. (Full Text in Persian)
3. Motahari M. Satiation in Nahj al-Balagha. Sadra Publication; 2000. (Full Text in Persian)
4. Rawls J. 1999. A Theory of Justice. Revised Edition. Cambridge, MA: Harvard University Press; 1971.
5. Camgoz SM, Karapinar PB. Managing job satisfaction: The mediating effect of procedural fairness. *International Journal of Business and Social Science*. 2011;2(8):234-43.
6. Folger RG, Cropanzano R. Organizational justice and human resource management: Sage; 1998.
7. Ikramullah M, Shah B, Hassan F, Zaman T, Shah IA. Performance appraisal fairness perceptions in supervisory and non-supervisory employees: A case of civil servants in district Dera Ismail Khan, Pakistan. *Business and Management Review*. 2011;1(7):37-45.
8. Chen S-Y, Wu W-C, Chang C-S, Lin C-T, Kung J-Y, Weng H-C, *et al.* Organizational justice, trust, and identification and their effects on organizational commitment in hospital nursing staff. *BMC health services research*. 2015;15(1):363.
9. Cole MS, Bernerth JB, Walter F, Holt DT. Organizational Justice and Individuals' Withdrawal: Unlocking the Influence of Emotional Exhaustion. *Journal of Management Studies*. 2010; 47(3):367-90.
10. Heponiemi T, Elovainio M, Kouvonen A, Kuusio H, Noro A, Finne-Soveri H, *et al.* The effects of ownership, staffing level and organisational justice on nurse commitment, involvement, and satisfaction: A questionnaire study. *International journal of nursing studies*. 2011;48(12):1551-61.
11. Haghhighinezhad G, Atashzadeh-Shoorideh F, Ashktorab T, Mohtashami J, Barkhordari-Sharifabad M. Relationship between perceived organizational justice and moral distress in intensive care unit nurses. *Nursing ethics*. 2019;26(2):460-70. (Full Text in Persian)
12. Niehoff BP, Moorman RH. Justice as a mediator of the relationship between methods of monitoring and organizational citizenship behavior. *Academy of Management journal*. 1993;36(3):527-56.
13. Baghi Nasrabadi A. The pathology of cultural management from the point of view of the supreme leader. *Payam Quarterly*. 2006;81:108-25. (Full Text in Persian)
14. Ashrafi A. The aristocracy, an obscene style of life (emphasizing the statements of the supreme leader). *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture*,

Lifestyle Letters. 2013;4(13):143-64. (Full Text in Persian)

15. Bahmani Choubbasti A, Mousavi Davoudi SM, Rastgar AA. Investigating the Mediating Role of Perceptions of Justice on the Relationship between Citizenship Awareness and Citizenship Behaviors in the Organization. *Public Management Research*. 2018;11(42):127-54. (Full Text in Persian)

16. Carr J, Gregory B, Harris S. Effects of procedural justice on the relationships between work status congruence and organizational commitment and citizenship behaviors. *Journal of Business and Psychology*. 2010;25(4):583-92.

17. Van Dierendonck D, Jacobs G. Survivors and victims, a meta-analytical review of fairness and organizational commitment after downsizing. *British Journal of Management*. 2012;23(1):96-109.

18. Whitman DS, Caleo S, Carpenter NC, Horner MT, Bernerth JB. Fairness at the collective level: A meta-analytic examination of the consequences and boundary conditions of organizational justice climate. *Journal of applied psychology*. 2012;97(4):776.

19. Mottevali zadeh Ardakani S, Zakyae Sh. Investigation the relationship between organizational justice and Organizational Citizenship Behavior in health ministry. *The journal of Bio Ethics*. 2014;4(12):49-64. (Full Text in Persian)

20. Jahanbin M, Irandoost M, Kandaie B, Zareai M. Study of relationship between organizational justice and employees' personality with organizational citizenship behavior at Kurdistan University of Medical Science. 2015. (Full Text in Persian)

21. Buluc B. The Relationship Between Academic Staff's Perceptions Of Organizational Justice And Organizational Citizenship Behaviors. *Studia Psychologica*. 2015;57(1):49.

22. Ali N. Effect of organizational justice on organizational citizenship behavior: A Study of Health Sector of Pakistan. *Review of Public Administration and Management*. 2016;4(3):1-9.

23. Knudsen HK, Ducharme LJ, Roman PM. Clinical supervision, emotional exhaustion, and turnover intention: A study of substance abuse treatment counselors in the Clinical Trials Network of the National Institute on Drug Abuse. *Journal of substance abuse treatment*. 2008;35(4):387-95.

دراسة موقف المسؤولين من الأشرفية ودورها في إدراك العدالة الاجتماعية والتهرب الديني لطلاب جامعة الطب

السيد مهدي موسوي داودي^١، حجت الله ابراهيميان^٢، فاطمة نصيري اميري^٣، فاطمة موسوي داودي^٤

١- قسم الإدارة، جامعة بيام نور، طهران، إيران.

٢- قسم القانون العام، جامعة آزاد الإسلامية، قم، إيران.

٣- قسم القبالة، مركز أبحاث الصحة الإنجابية، معهد البحوث الصحية، جامعة بابل للعلوم الطبية، بابل، إيران.

٤- لجنة أبحاث الطلاب، معهد البحوث الصحية، جامعة بابل للعلوم الطبية، بابل، إيران.

* المراسلات الموجهة إلى السيدة فاطمة موسوي داودي؛ البريد الإلكتروني: mousavi2721@gmail.com

معلومات المادة

الوصول: ٢٧ ذى الحجة ١٤٤٠

وصول النص النهائي: ٢ صفر ١٤٤١

القبول: ٨ ربيع الأول ١٤٤١

النشر الإلكتروني: ٦ جمادى الأولى ١٤٤٢

الكلمات الرئيسية:

العدالة الاجتماعية

الدين

الطلاب

الملخص

خلفية البحث وأهدافه: يعد تحقيق العدالة أحد الركائز الرئيسية لتشكيل الحركة الإسلامية والانتفاضة الشعبية وانتصار الثورة الإسلامية على النظام الإمبراطوري. تدعو الثورة الإسلامية في إيران، ثورة المضطهدين، المسؤولين الذين هم الأكثر اضطهاداً في البلاد إلى تحمل مسؤولية خدمتهم (وليس رغبتهم في الحصول على السلطة). ومع ذلك، فإن ميل المسؤولين إلى الطبقة الأرستقراطية هو ظاهرة سلبية سيكون لها العديد من الآثار السلبية في المجتمع. لذلك، نظراً لأهمية هذا الموضوع، تهدف هذه الدراسة إلى تقييم ميل المسؤولين نحو الطبقة الأرستقراطية ودورها في إدراك العدالة الاجتماعية والتدين لدى طلاب الجامعات الطبية من خلال دراسة ميدانية.

منهجية البحث: هذه الدراسة هي دراسة وصفية الارتباطية. لهذا الغرض، باستخدام استبيانات الأرستقراطية والتدين والعدالة الاجتماعية وصلاحياتها وموثوقيتها، تم اختيار استبيانات ٤٠٠ طالب جامعي طب في ثلاث مقاطعات، مازندران وطهران وقوم من خلال طريقة أخذ العينات المتاحة في النصف الثاني من عام ١٣٩٧. تم تحليل البيانات باستخدام اختبارات المتوسط ونمذجة المعادلة الهيكلية. وقد تمت مراعاة جميع الجوانب الأخلاقية في هذا التحقيق، ولم يلحظ مؤلفو المقالة أي تعارض للمصالح.

الكشوفات: أظهرت النتائج أن العينة الإحصائية من هذه الدراسة أكدت ميل السلطات نحو الطبقة الأرستقراطية (يعني ٤/٣٤ من أصل ٥). بالإضافة إلى ذلك، كان ميل المسؤولين إلى الطبقة الأرستقراطية مرتبطاً بشكل كبير بانخفاض في تصور العدالة الاجتماعية ($t = -0.47$ و $P = -2/87$) وعلاقة كبيرة بتجنب العينة الدينية ($t = 0.63$ و $P = 3/17$). ومع ذلك، لم يتم العثور على علاقة كبيرة بين تصور العدالة الاجتماعية والتدين ($t = -0.05$ و $P = -0.71$).

الاستنتاج: في ضوء النتائج المعقولة لهذه الدراسة، يتم الشعور بالحاجة إلى إصلاح كبير في الهياكل الإدارية والتنظيمية في مجتمع يتم فيه رفع اقتصاديات الاقتصاد المقاوم لكن مديريها يشاركون في التطرف. ستؤدي أرستقراطية السلطات في المجتمع الإسلامي إلى تراجع القيم بين المواطنين، وخاصة الشباب والطلاب. لذلك، ينبغي إيلاء اهتمام خاص لذلك.

يتم استناد المقالة على الترتيب التالي:

Mousavi-Davoudi SM, Ebrahimian HA, Nasiri-Amiri F, Mousavi-Davoudi F. The Tendency of Authorities towards Aristocratic Life and Its Role in the Perception of Social Justice and Religion Avoidance of Students in Medical Sciences Universities. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmat. 2021;6(4):71-87. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i4.26884>

بررسی ارتباط گرایش مسئولان به اشرافی‌گری با ادراک عدالت اجتماعی و دین‌گریزی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی

سید مهدی موسوی داودی^۱ ID، حجت‌الله ابراهیمیان^۲ ID، فاطمه نصیری امیری^۳ ID، فاطمه موسوی داودی^۴ ID*

۱- گروه مدیریت، دانشگاه پیام نور، تهران، ایران.

۲- گروه حقوق عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد قم، قم، ایران.

۳- گروه مامایی، مرکز تحقیقات بهداشت باروری و ناباروری، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.

۴- کمیته تحقیقات دانشجویی، پژوهشکده سلامت، دانشگاه علوم پزشکی بابل، بابل، ایران.

*مکاتبات خطاب به خانم فاطمه موسوی داودی؛ رایانامه: mousavi2721@gmail.com

اطلاعات مقاله

دریافت: ۷ شهریور ۱۳۹۸

دریافت متن نهایی: ۱۰ مهر ۱۳۹۸

پذیرش: ۱۵ آبان ۱۳۹۸

نشر الکترونیکی: ۱ دی ۱۳۹۹

واژگان کلیدی:

دانشجویان

دین

عدالت اجتماعی

چکیده

سابقه و هدف: تحقق عدالت یکی از ارکان اصلی شکل‌گیری نهضت اسلامی، قیام مردمی و پیروزی انقلاب اسلامی بر نظام شاهنشاهی است. انقلاب اسلامی ایران که انقلاب مستضعفان است، مسئولانی را در رأس امور می‌طلبد که از جنس مستضعفان باشند و صرفاً دغدغه خدمت (و نه شوق کسب قدرت) آنان را به قبول مسئولیت وادار نماید. با این حال، گرایش مسئولان به اشرافی‌گری پدیده‌ای منفی است که تبعات منفی بسیاری را در جامعه به همراه خواهد داشت. از این رو؛ به دلیل اهمیت موضوع، پژوهش حاضر بر آن بود تا گرایش مسئولان به اشرافی‌گری و نقش آن را در ادراک عدالت اجتماعی و دین‌گریزی دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی از طریق مطالعه‌ای میدانی بسنجد.

روش کار: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-همبستگی است. برای اجرای آن با استفاده از پرسش‌نامه‌های سنجش اشرافی‌گری، دین‌گریزی و عدالت اجتماعی و تأیید روایی و پایایی آن، به نظرسنجی از ۴۰۰ دانشجوی دانشگاه‌های علوم پزشکی در سه استان مازندران، تهران و قم پرداخته شد که در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ به روش نمونه‌گیری دردسترس انتخاب شدند. داده‌های جمع‌آوری شده با کمک آزمون‌های میانگین و مدل معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شد. در این پژوهش همه موارد اخلاقی رعایت شده است و مؤلفان مقاله تضاد منافی گزارش نکرده‌اند.

یافته‌ها: نتایج پژوهش نشان داد که نمونه آماری گرایش مسئولان به اشرافی‌گری را تأیید کرده است (با مقدار میانگین ۴/۳۴ از ۵). علاوه بر این، گرایش مسئولان به اشرافی‌گری ارتباطی معنادار با کاهش ادراک عدالت اجتماعی ($t=-۰/۴۷$ و $P=-۲/۸۷$) و نیز دین‌گریزی نمونه آماری داشت ($t=۰/۶۳$ و $P=۳/۱۷$)؛ ولی ارتباط معناداری بین ادراک عدالت اجتماعی و دین‌گریزی افراد یافت نشد ($t=-۰/۰۵$ و $P=-۰/۷۱$).

نتیجه‌گیری: با توجه به یافته‌های پژوهش، در جامعه‌ای که مباحث اقتصاد مقاومتی در آن مطرح می‌شود ولی مدیران آن با اشرافی‌گری عجین شده‌اند، نیاز به اصلاحات اساسی در ساختارهای اداری و مدیریتی به‌خوبی احساس می‌شود. اشرافی‌گری مسئولان در جامعه اسلامی، افول ارزش‌ها را در بین شهروندان به‌ویژه جوانان و دانشجویان، به همراه خواهد داشت. بنابراین، شایسته است توجه ویژه‌ای به آن معطوف داشت.

استناد مقاله به این صورت است:

Mousavi-Davoudi SM, Ebrahimiyan HA, Nasiri-Amiri F, Mousavi-Davoudi F. The Tendency of Authorities towards Aristocratic Life and Its Role in the Perception of Social Justice and Religion Avoidance of Students in Medical Sciences Universities. Journal of Pizhūhish dar dīn va salāmatr 2021;6(4):71-87. <https://doi.org/10.22037/jrrh.v6i4.26884>

مقدمه

امروزه، پاسداری از ارزش‌های بنیادین در جوامع بشری به‌ویژه در جامعه اسلامی جهت ایجاد و حفظ اقتدار به‌منظور مقابله با نفوذ نرم، تدریجی و مهلک استکبار جهانی ضروری است. انقلاب اسلامی ایران، انقلاب مستضعفان برای مقابله با بی‌عدالتی و ستم‌پیشگی است. از این‌رو، باید مدیران و مسئولانی در رأس اداره امور آن باشند که سیره ایشان عیناً منطبق بر آموزه‌های اسلامی باشد. مدیران و مسئولان باید با ارزش‌هایی نظیر خداترس‌بودن، پرهیزگاری، ساده‌زیستی، عدالت، انصاف و نرم‌خوبی عجین باشند (۱). بسیاری از مسئولان با دغدغه واقعی خدمت، مسئولیت‌هایی را در مناصب مختلف قبول می‌نمایند؛ اما گروهی نه‌چندان اندک نیز به‌دلیل زراندوزی و کسب قدرت نامشروع وارد سلسله‌مراتب مدیریتی و سازمانی می‌شوند. مدیران و مسئولانی که به اشرافی‌گری گرایش دارند و به‌ناحق به زراندوزی و حیف و میل بیت‌المال اهتمام داشته باشند و در آن واحد به‌صورت ریاکارانه و نمایشی عمل به آموزه‌های اسلامی را تبلیغ نمایند، چنین تبلیغاتی، ادراک عدالت و تبعیت از آموزه‌های دینی را تحت تأثیر قرار خواهد داد.

مباحث اخلاقی از جمله موضوعاتی است که نقش مهمی در زندگی بشر و با زوایای مختلف حیات انسانی ارتباط مستقیم دارد. طبق مطالعه نصیری و حسینی یکی از راهکارهای سالم‌سازی جامعه، احیای ارزش‌های اخلاقی است (۲). در این میان، توجه به آموزه‌های اسلامی حائز اهمیت است. «نفی اشرافی‌گری و شکم‌بارگی» مسئولان، یکی از مؤلفه‌هایی است که در منابع دینی به آن سفارش شده است (۱). اشرافی‌گری و شکم‌بارگی صفت رذیله‌ای است که اگر آدمی به این خوی مبتلا شود از حرکت پویا و تکاملی باز می‌ماند (۳). از مؤلفه‌های مهم دیگری که در منابع دینی به آن سفارش شده است و ارتباط زیادی با نفی شکم‌بارگی دارد «قناعت و ساده‌زیستی» افراد به‌ویژه مدیران و مسئولان است. طبق فرموده شهید مطهری (ره)، مفهوم ساده‌زیستی با مفاهیمی همچون زهد و قناعت ارتباط وثیقی دارد (۴). اگر صفت زهد را مربوط به محدوده تمایل‌های قلبی انسان به دنیا و مادیات بدانیم، ساده‌زیستی ناظر به زندگی فردی و اجتماعی است. بنابراین، اشرافی‌گری و تجمل‌گرایی که از دل‌بستگی به دنیا حکایت دارد با زهد و ساده‌زیستی در تضاد است. پر واضح

است که قناعت و ساده‌زیستی مسئولان، مؤلفه مهمی است که همچون عامل خودکنترلی عمل می‌کند و جلو رفتارهای نامشروع بسیاری از جمله اختلاس، دزدی و خیانت را می‌گیرد (۴). علاوه‌براین، عدالت و انصاف از ارزش‌هایی است که توجه هر چه بیشتر افراد به‌ویژه مسئولان جامعه را می‌طلبد. اهمیت عدالت به اندازه‌ای است که در قرآن (۵) و دیگر منابع اسلامی همچون نهج‌البلاغه (۶)، اشارات مستقیم و غیرمستقیم متعددی به آن شده است. برقراری عدالت در تمامی جوامع بشری از اهمیت بالایی برخوردار است و صرفاً مختص به جامعه اسلامی نیست. پژوهش‌هایی که در این زمینه در جوامع غربی به انجام رسیده، مؤید این امر است. پژوهش‌ها حاکی از آن است که عدالت می‌تواند باورها، احساسات، نگرش‌ها و رفتار شهروندان را تحت تأثیر قرار دهد. طبق مطالعه رال^۱، عدالت مزیت و فضیلتی در جامعه است (۷). استدلال اساسی در نظریه‌های مربوط به عدالت این است که ادراک عدالت تعیین‌کننده اصلی واکنش افراد به تصمیمات مسئولان است (۸). در مطالعات بسیاری به بحث درباره عدالت پرداخته شده که به ظهور دیدگاه‌های مختلفی در این باره منجر شده است. در ابتدا، ادبیات غالب عدالت به عدالت توزیعی توجه کرده بود که به تشریح ادراک عدالت از میزان تخصیص مزایا و منافع عادلانه در جامعه اشاره دارد (۸). با گذشت زمان، پژوهشگران غربی عدالت رویه‌ای یا عدالت ادراک‌شده در چگونگی تعیین این تخصیص‌ها (۹) و عدالت مروده‌ای را نوع سوم عدالت در جامعه معرفی نموده‌اند (۸). مفهوم عدالت عامل مهم انگیزاننده است (۱۰). افراد با مشاهده چگونگی تخصیص منابع، تصمیم‌گیری‌ها و ارتباطات میان‌فردی به وجود یا نبود عدالت در محیط پی می‌برند (۱۱). ادراک عدالت و یا بی‌عدالتی تأثیر بسزایی در نگرش‌ها، عملکرد و عکس‌العمل افراد نسبت به رویدادی خاص (۱۲) به‌ویژه در محیط‌های پراسترس دارد؛ از این‌رو شایسته است توجه ویژه‌ای به آن داشت (۱۳، ۱۴).

در جامعه‌ای که مدیران و مسئولان آن رفتار دوگانه‌ای با اقوام و آشنایان و شهروندان عادی جامعه در ظاهر و در عمل بروز دهند، مطمئناً ادراک بی‌عدالتی در آن حاکم خواهد شد و تبعات ناخوشایندی به بار خواهد آورد. بنابراین، با توجه به گره‌خوردن مفهوم عدالت با ادراک شهروندان، بر مدیران و مسئولان جامعه لازم است توجه ویژه‌ای به این مفهوم معطوف نمایند. علاوه‌براین، دین‌گریزی به معنای تبعیت‌نکردن از آموزه‌های دینی در فعالیت‌های روزمره و در واقع بندگی‌نکردن

^۱ Rawl

مجله پژوهش در دین و سلامت

شهروندی و رفتار شهروندی سازمانی پرداخته و بر نقش میانجی ادراک عدالت تأکید نموده‌اند. بدین‌صورت که ادراک فضای عادلانه به تعدیل ارتباط بین دیگر متغیرهای موجود منجر می‌شود (۱۸). نتایج این پژوهش از نقش مهم عدالت حکایت دارد. در پژوهش‌های متعدد دیگری نیز به تشریح پیامدهای مثبت ادراک عدالت پرداخته شده است که از آن جمله می‌توان به پژوهش‌های کارر^۴ (۱۹)، ون دیرندانک^۵ (۲۰) و وایتمن^۶ (۲۱) اشاره نمود. با توجه به اهمیت مفهوم عدالت، پژوهش‌های متعددی در داخل و خارج به تبیین چگونگی تأثیر آن بر دیگر متغیرهای مدیریتی، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی و ... پرداخته است که پرداختن به تمام آنها مقدور نیست. باوجوداین، می‌توان به اختصار به پژوهش‌های ذیل اشاره نمود. متولی‌زاده و زکایی به بررسی ارتباط ادراک عدالت و رفتار شهروندی سازمانی در معاونت تحقیقات و فناوری وزارت بهداشت پرداخته‌اند که نتایج حاصل از آزمون همبستگی پیرسون، ارتباط معناداری را در جامعه بررسی شده تأیید می‌کند (۲۲). جهان‌بین و همکاران به بررسی رابطه بین عدالت سازمانی و شخصیت کارکنان با رفتار شهروندی سازمانی در دانشگاه علوم پزشکی کردستان پرداخته‌اند. نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل داده‌ها با آزمون همبستگی پیرسون نشان می‌دهد که بین عدالت توزیعی با رفتار شهروندی سازمانی رابطه معنی‌داری وجود ندارد؛ ولی رابطه معنی‌دار بین عدالت رویه‌ای با رفتار شهروندی سازمانی تأیید شده است (۲۳). داودی و همکاران نیز به بررسی نقش ادراک عدالت و رفتارهای شهروندی سازمانی در سازمان بیمه ایران به روش مدل معادلات ساختاری پرداخته‌اند و نتایج مطالعه آنان تأثیر معناداری عدالت در بروز رفتارهای شهروندی را در سازمان تأیید می‌کند (۲۴). بولوک^۷ (۲۵) و علی^۸ (۲۶) نیز به بررسی نقش ادراک عدالت در بروز رفتارهای فراوظیفه‌ای پرداخته و بر تأثیر معنادار ادراک عدالت در سازمان تأکید نموده‌اند. علاوه‌براین، در پژوهش‌های پیشین، بر ارتباط معنادار بین عدالت و پرخاشگری محیط کار (۲۷) استرس (۱۴، ۲۸)، تغییر و تبدیل شغلی (۲۹)، خستگی عاطفی (۳۰)، کاهش کیفیت خدمات (۳۱) و رضایت (۳۲) نیز تأکید شده است.

در پژوهش‌هایی نیز به بررسی دین‌گرایی افراد پرداخته شده است. عباسی عوامل دین‌گرایی و گرایش جوانان را به

پروردگار متعال است که ناشی از عوامل روان‌شناختی، جامعه‌شناختی، سیاسی و ... است. تبعیت‌نکردن از آموزه‌های دینی در جوامع غربی زیر عنوان لیبرالیسم^۱، سکولاریسم^۲، اومانیسم^۳ و ... شناخته می‌شود ولی در جوامع اسلامی که باید بر اساس آموزه‌های اسلامی اداره شود، دین‌گرایی پدیده بسیار نامطلوبی است که به‌هیچ‌وجه شایسته این جامعه نیست. در ضمن، مدیران و مسئولان اداره امور کشور، آینه تمام‌نمای فرهنگ حاکم بر جامعه هستند. در جامعه‌ای که رفتار و اعمال مدیران و مسئولان مبتنی بر آموزه‌های اسلامی باشد، شهروندان جامعه نیز چنین رفتارهایی را سرلوحه اعمال خود خواهند نمود.

با مروری بر پیشینه مطالعات صورت‌گرفته، پژوهشی که به‌صورت جامع ارتباط بین اشرافی‌گری مسئولان، عدالت اجتماعی و دین‌گرایی شهروندان را به‌صورت میدانی بررسی کرده باشد، یافت نشد؛ ولی پژوهش‌های مرتبطی درباره متغیرهای پژوهش به انجام رسیده است. بر اساس یافته‌های پژوهش باقی نصرآبادی، گرایش درونی به فرهنگ، دین‌داری، وجدان کاری، مسئولیت‌پذیری، قانون‌گرایی و اعتمادبه‌نفس باید از مشخصه‌های بارز کارگزاران باشد. علاوه‌براین، تمایلات نفسانی، ضعف بینش دینی، غفلت، نفوذ و اشرافی‌گری از آسیب‌های اساسی مدیران و کارگزاران کشور معرفی شده است (۱۵). همچنین نتایج پژوهش اشرافی که به مطالعه اشرافی‌گری مسئولان پرداخته است نشان می‌دهد که اشرافی‌گری نوعی بیماری است و چنین خصلتی برای مسئولان کشور ضعیفی اساسی به شمار می‌رود (۱۶). جامعه اسلامی شایسته مسئولانی نیست که با مشی اشرافی‌گری سعی در رسیدن به مقامات عالی کشور داشته باشند. اسلام‌پناه و آزادی توسعه فرهنگ اشرافی‌گری و تجمل‌خواهی را زمینه‌ساز فساد اداری و اقتصادی؛ و عدالت محوری را شعار اصلی و محوری نظام جمهوری اسلامی معرفی می‌کنند و آن را شاخص اصلی سنجش حرکت نظام و مسئولان در مسیر صحیح مبتنی بر مبانی، اصول، آرمان‌ها و اهداف انقلاب می‌دانند (۱۷).

در پژوهش‌های متعددی به بررسی عدالت پرداخته شده و مزایای ادراک عدالت معرفی و تبعات بی‌عدالتی گوشزد شده است. برای مثال، بهمنی چوب‌بستی و همکاران به تبیین نقش ادراک عدالت به‌عنوان متغیری میانجی در رابطه بین حقوق

⁴ Carr

⁵ Van Dierendonck

⁶ Whitman

⁷ Buluc

⁸ Ali

¹ Liberalism

² Secularism

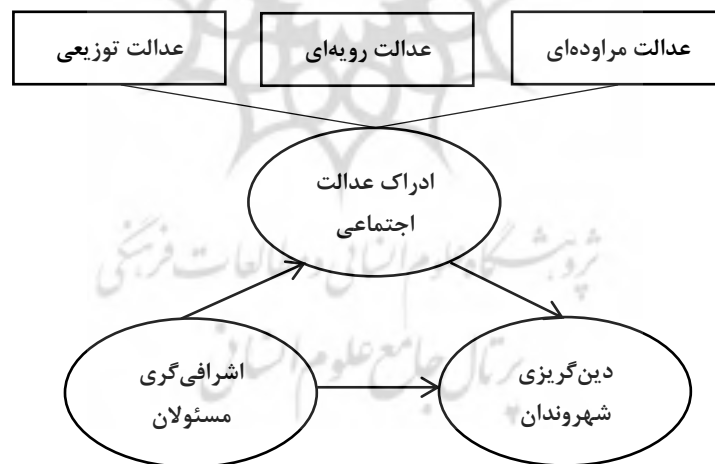
³ Humanism

به آن دسته از علل و عواملی پرداخته‌اند که به‌نوعی با دانشگاه و اصحاب آن مرتبط است؛ عواملی همچون سخت و نازیبیا جلوه‌دادن دین، فقر معرفتی به مقولات دینی، نداشتن تعقل، خصوصی‌سازی دین، انتظار نامعقول از دین، مدیریت ناکارآمد و شبهات که هر یک می‌تواند در دین‌گریزی شهروندان مؤثر باشد (۳۵). رزقی و همکاران نیز در پژوهشی به مطالعه دین‌گریزی و علل و عوامل آن پرداخته‌اند و به عواملی همچون فضایل و رذایل اخلاقی آدمیان، سخت‌گیری دین، دفاع نابخردانه از دین، وجود عقاید خرافی در دین، دوگانگی رفتار رهبران دینی، نحوه برخورد با عقل و مدیریت ناکارآمد به‌عنوان عوامل درونی؛ و نداشتن اشتغال ذهنی، اعتیاد، فقر، رسانه و... به‌عنوان عوامل بیرونی مؤثر بر دین‌گریزی شهروندان اشاره نموده‌اند (۳۶).

با توجه به موارد یادشده، پژوهش حاضر بر آن بود تا گرایش مسئولان به اشرافی‌گری و نقش آن را در ادراک عدالت اجتماعی و دین‌گریزی دانشجویان علوم پزشکی در سه استان مازندران، تهران و قم بررسی کند. از این‌رو، الگو، سؤالات و فرضیه‌های ذیل در این زمینه ارائه شده است.

فرهنگ غرب بررسی کرده است که از میان آنها برای مثال می‌توان به عوامل ذیل اشاره کرد: غفلت، جهل و فکر نکردن جوانان درباره دین، تهاجم سازمان‌یافته فرهنگی دشمن، تضعیف باورها و اعتقادات دینی، معرفی معیارهای فرهنگ غرب، اشاعه فساد، ابتذال و بی‌بندوباری، ارائه الگوهای غربی، تخریب و ترور شخصیت‌های دینی و مذهبی، استفاده ابزاری از گروه‌های مذهبی، ناسازگاری بین قول و عمل مدعیان دین، گرایش طبیعی انسان‌ها به رهایی از قید و بندها، محدودیت‌های اعمال شده از سوی خانواده، وجود شبهات دینی در بین جوانان و ندادن پاسخ صحیح به آنها، شناخت نادرست فرهنگ غرب، مشکلات اقتصادی موجود در داخل کشور و آزادی ابتذال و فساد و بی‌بندوباری در غرب (۳۳). بهرامی نیز به مطالعه دین‌گریزی، عوامل و راه‌حل‌ها در پرتو قرآن پرداخته و عوامل دین‌گریزی را با ذکر محیط، دوستان و مربیان، فشار و خشونت، ناکارآمد دیدن دین، شک و تردید، ناسازگاری با عقل، ناسازگاری با علم، فقر، روان‌پریشی، سخنگویان دین، خواسته‌های نفسانی، تهاجم دینی و گسترده‌گی شریعت بررسی کرده است (۳۴). امینی و همکاران به بررسی علل و عوامل دین‌گریزی و نقش دانشگاه‌ها در اصلاح آنها پرداخته‌اند و صرفاً

شکل (۱) الگوی ارائه‌شده در پژوهش

- سؤال ۱: اشرافی‌گری مسئولان از نظر جامعه آماری مورد بررسی چگونه است؟
 سؤال ۲: عدالت اجتماعی از نظر جامعه آماری مورد بررسی چگونه است؟
 سؤال ۳: میزان دین‌گریزی از نظر جامعه آماری مورد بررسی چگونه است؟
 فرضیه ۱: اشرافی‌گری مسئولان تأثیر معناداری بر عدالت اجتماعی دارد.
 فرضیه ۲: اشرافی‌گری مسئولان تأثیر معناداری بر دین‌گریزی شهروندان دارد.
 فرضیه ۳: عدالت اجتماعی تأثیر معناداری بر دین‌گریزی شهروندان دارد.

روش کار

ابزارهای پژوهش

پرسش‌نامه اشرافی‌گری: به‌منظور سنجش نظر دانشجویان از میزان اشرافی‌گری مسئولان، با مطالعه پیشینه پژوهش‌های صورت‌گرفته، چنین به دست آمد که پژوهشی که میزان اشرافی‌گری را سنجیده باشد و پرسش‌نامه‌ای در این باره ارائه کرده باشد یافت نشد. از این‌رو، با نظرسنجی از ۱۲ نفر از استادان گروه مدیریت و علوم اجتماعی (با توجه به سوابق پژوهشی و تألیفات ایشان)، در نهایت پنج سؤال مبنای کار قرار گرفت که به مؤلفه‌های ساده‌زیستی، تجمل‌گرایی، فاصله‌گرفتن از افراد، درک زندگی فقرا و زران‌دواری اشاره داشت. به‌منظور دستیابی به این پنج پرسش، در ابتدا با مرور پیشینه، پرسش‌ها و مؤلفه‌هایی به استادان ارائه شد و پس از انجام مصاحبه و دریافت نظرات و ارائه مجموع نظرات به دیگر استادان، در نهایت پنج پرسش ابزار سنجش اشرافی‌گری با مؤلفه‌های مذکور در نظر گرفته شد. برای اندازه‌گیری پایایی ابزار مورد‌استفاده نیز یک نمونه اولیه شامل ۳۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون شد و سپس با استفاده از داده‌های به‌دست‌آمده از این پرسش‌نامه‌ها میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ برای این ابزار برابر با ۰/۷۸ محاسبه شد. با توجه به بزرگ‌تر بودن این مقدار از ۰/۷، پایایی این ابزار تأیید شده است.

پرسش‌نامه عدالت اجتماعی: به‌منظور سنجش ادراک دانشجویان از عدالت اجتماعی، با مطالعه پیشینه پژوهش‌های صورت‌گرفته، چنین به دست آمد که ابزارهای مختلفی جهت سنجش عدالت اجتماعی ارائه شده است. از این‌رو، پس از بررسی تکرر استفاده از ابزارهای سنجش متغیر عدالت اجتماعی و پس از نظرخواهی از استادان مذکور، پرسش‌نامه نیهوف و مورمن (۳۷) شامل ۹ سؤال برای سنجش عدالت توزیعی، رویه‌ای و مراوده‌ای ابزار پژوهش حاضر در نظر گرفته شد. به‌منظور اندازه‌گیری پایایی این ابزار نیز یک نمونه اولیه شامل ۳۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون شد و سپس با استفاده از داده‌های به‌دست‌آمده از این پرسش‌نامه‌ها میزان پایایی با روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۳ محاسبه گردید. با توجه به بزرگ‌تر بودن این مقدار از ۰/۷، پایایی این ابزار تأیید شده است.

پرسش‌نامه دین‌گرایی: به‌منظور سنجش دین‌گرایی دانشجویان، با مطالعه پیشینه پژوهش‌های صورت‌گرفته، چنین به دست آمد که مؤلفه‌های مختلفی در دین‌گرایی افراد ارائه شده است. با وجود این، پژوهش جامعی که به‌صورت میدانی دین‌گرایی افراد را سنجیده باشد یافت نشد. بنابراین، در ابتدا

پیروی از اصول اخلاق پژوهش: کدهای رایج اخلاق شامل کدهای ۱، ۲، ۳، ۱۷ و ۳۱ در این مطالعه رعایت شده است. هدف اصلی این پژوهش ارتقای سلامت انسان‌ها توأم با رعایت کرامت و حقوق ایشان بود؛ کد ۲ در پژوهش حاضر سلامت و ایمنی آزمودنی‌ها در طول و بعد از اجرای پژوهش، بر تمامی مصالح دیگر اولویت داشت. کد ۳ حصول اطمینان از آسیب‌نرساندن به آزمودنی‌ها بر عهده نگارندگان این پژوهش بود. کد ۱۷ نگارندگان پژوهش حاضر مسئول مستقیم دادن اطلاعات کافی به زبان قابل‌فهم برای آزمودنی، اطمینان از درک اطلاعات داده‌شده و اخذ رضایت آگاهانه بودند؛ و کد ۳۱ پژوهش حاضر با ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و دینی فرد و جامعه در تناقض نبود.

این پژوهش توصیفی از نوع همبستگی و جامعه آماری آن شامل دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی سه استان مازندران، تهران و قم بود که ۴۰۰ نفر از آنان به‌روش نمونه‌گیری دردسترس در نیمه دوم سال ۱۳۹۷ انتخاب شدند. بدین منظور پرسش‌نامه‌های محقق‌ساخته اشرافی‌گری و دین‌گرایی (هر کدام ۵ سؤال) و پرسش‌نامه نیهوف و مورمن^۱ (شامل ۹ سؤال) (۳۷)، جهت سنجش عدالت توزیعی، رویه‌ای و مراوده‌ای پس از اخذ رضایت‌نامه آگاهانه و کتبی در اختیار ۴۰۰ نفر از دانشجویان قرار داده شد. در نهایت با کنار گذاشتن تعدادی از پرسش‌نامه‌های غیرقابل‌استفاده، تعداد ۳۷۱ پرسش‌نامه مناسب تشخیص داده شد. در انتخاب جامعه آماری هیچ تمرکزی بر یک دانشگاه و یک رشته خاص وجود نداشت و دانشجویان دانشگاه‌های علوم پزشکی سه استان مذکور به‌عنوان پاسخگو انتخاب شدند (تا گرایش خاص سیاسی یک دانشگاه خاص نتایج پژوهش حاضر را تحت تأثیر قرار ندهد). در پرسش‌نامه‌ها از طیف پنج‌گزینه‌ای لیکرت از کاملاً مخالف تا کاملاً موافقم (از ۱ تا ۵) استفاده شده است.

معیار ورود به مطالعه به این قرار بود که دانشجویان در یکی از رشته‌های دایر در دانشگاه‌های علوم پزشکی به تحصیل مشغول باشند و معیار خروج از مطالعه نیز این بود که دانشجویان کارشناسی از مطالعه خارج شدند و صرفاً بر دانشجویان کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی و دکتری حرفه‌ای تمرکز شد.

^۱Niehoff & Moorman

جدول ۱) نکوبی برازش ابزار اندازه‌گیری

اندازه شاخص	نکوبی برازش
نسبت خی دو بر روی درجه آزادی ^۲	۲/۵۷۳۳
P-value	۰/۰۰۰
ریشه میانگین مربعات خطاهای تخمین ^۳	۰/۰۶۵
شاخص نیکوبی برازش ^۴	۰/۹۲
شاخص نیکوبی برازش اصلاح‌شده ^۵	۰/۹۱

یافته‌ها

در پژوهش حاضر برای سنجش وضعیت فعلی هر یک از متغیرهای پژوهش در جامعه مورد بررسی از آزمون میانگین استفاده شد. در این آزمون، میانگین جامعه در مقدار خطای ۰/۰۵ بررسی می‌شود و مطلوبیت، بیشتر بودن میانگین از مقدار قراردادی ۳ (مقدار متوسط) است. این آزمون تعیین می‌کند که هر یک از متغیرهای پژوهش در چه وضعیتی قرار دارد. جدول شماره ۲ نتایج آزمون t میانگین یک جامعه آماری^۶ را نشان می‌دهد.

برای آزمون معنی‌داری سهم هر یک از متغیرهای پژوهش شامل مهارت مقابله مذهبی، تجارب معنوی و بهزیستی ذهنی در پیش‌بینی رضایت شغلی به مقادیر بتای هر کدام از متغیرها توجه شد و معلوم گردید که سهم متغیر مهارت مقابله مذهبی ($\beta=0/519$ و $P<0/009$)، متغیر تجارب معنوی ($\beta=0/423$ و $P<0/001$) و متغیر بهزیستی ذهنی ($\beta=0/766$ و $P<0/005$) در پیش‌بینی رضایت شغلی معنی‌دار بود (جدول شماره ۲). شکل شماره ۲ و جدول شماره ۳ نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش به روش مدل‌سازی معادلات ساختاری را نشان می‌دهند. شکل شماره ۲ مدل تخمین استاندارد، اعداد معناداری و رابطه علی مشاهده‌شده بین متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. ضریب استاندارد رابطه موجود نیز در صورتی که مقدار احتمال از ۱/۹۶ بزرگ‌تر یا از ۱-۱/۹۶ کوچک‌تر باشد، در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنی‌دار خواهد بود. جدول شماره ۳ نیز رابطه بین متغیرهای پژوهش را بر اساس فرضیه‌های پژوهش ارائه می‌دهد که بر اساس آن به تأیید یا رد فرضیه اقدام شده است.

با مرور پیشینه، مؤلفه‌ها و سؤالاتی به استادان ارائه شد و پس از انجام مصاحبه و دریافت نظرات و ارائه مجموع نظرات به دیگر استادان، درنهایت پنج پرسش ابزار سنجش دین‌گریزی در نظر گرفته شد. بدین‌صورت که با نظرسنجی از ۱۲ نفر از استادان گروه مدیریت و علوم اجتماعی (با توجه به سوابق پژوهشی و تألیفات ایشان)، درنهایت پنج سؤال مبنای کار قرار گرفت که به مؤلفه‌های پایبندی به آموزه‌های دینی، ارزش‌های دینی، همسوبودن نیازها با آموزه‌های دینی، مناسب بودن آموزه‌های دینی و جذابیت ارزش‌های غربی اشاره داشت. در این زمینه، تحقیق مشابهی که به سنجش متغیرهای دین‌داری و جهت‌گیری دینی پرداخته نیز از پرسش‌نامه‌ای محقق ساخته بهره گرفته است (۳۸) و مؤلفان آن به دلیل نبود پرسش‌نامه‌ای جامع و کامل، به بهره‌گیری از پرسش‌نامه محقق ساخته با تأیید روایی و پایایی اکتفا نموده‌اند. در این تحقیق نیز به منظور اندازه‌گیری پایایی ابزار مورد استفاده، نمونه‌ای اولیه شامل ۳۰ پرسش‌نامه پیش‌آزمون گردید و سپس با استفاده از داده‌های به دست آمده از این پرسش‌نامه‌ها میزان ضریب اعتماد با روش آلفای کرونباخ برای این ابزار برابر ۰/۷۵ محاسبه شد. با توجه به بزرگ‌تر بودن این مقدار از ۰/۷، پایایی این ابزار تأیید شده است.

برای تعیین روایی پرسش‌نامه روش‌های متعددی وجود دارد که از جمله این روش‌ها روایی محتوا و روایی سازه است. ۱۲ نفر از استادان صاحب‌نظر روایی محتوای پرسش‌نامه‌های اشرافی‌گری، عدالت اجتماعی و دین‌گریزی را تأیید کرده‌اند و روایی لازم را دارد. همچنین، هشت نفر از استادان گروه مدیریت و چهار نفر از استادان گروه علوم اجتماعی دانشگاه پیام نور (با توجه به سوابق پژوهشی و تخصص ایشان) نیز از نظر انطباق سؤال‌های پرسش‌نامه با موضوع و اهداف پژوهش آن را تأیید کرده‌اند. به منظور تعیین روایی سازه پرسش‌نامه‌های اشرافی‌گری، عدالت اجتماعی و دین‌گریزی از مدل‌های اندازه‌گیری مربوط به نرم‌افزار لیزرل^۱ استفاده شده است. جدول شماره ۱ نشان می‌دهد که مقیاس‌های استفاده‌شده موارد مناسبی برای سنجش متغیرهای پژوهش است.

²) Chi-Square/df

³) Root Mean Square Error of Approximation (RMSEA)

⁴) Goodness of Fit Index (GFI)

⁵) Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI)

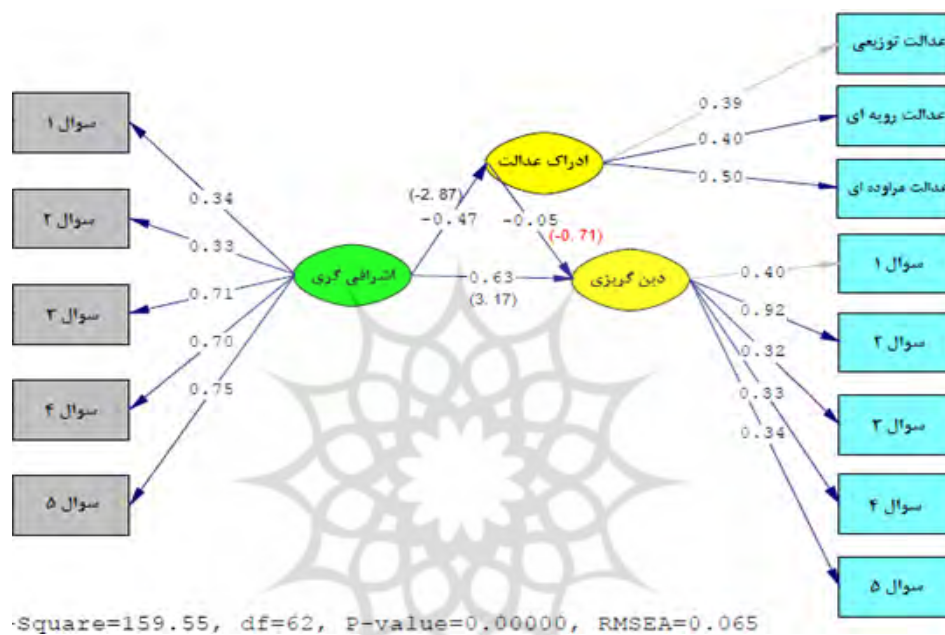
⁶) One Sample T-Test

^۱) LISREL8.8

جدول ۲) میانگین، انحراف معیار و ماتریس همبستگی بین متغیرهای پژوهش در کارکنان دانشگاه پیام نور

شاخص‌ها / ابعاد	تعداد	میانگین	انحراف معیار	P-value	تفسیر نتایج
سؤال ۱: مدیران و مسئولان ساده‌زیستی را از یاد برده‌اند؟	۳۷۱	۴/۰۴۳۲	۰/۸۸۳۵۹	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان ساده‌زیست نیستند.
سؤال ۲: مدیران و مسئولان به دنبال تجمل‌گرایی هستند؟	۳۷۱	۴/۱۷۲۷	۰/۸۰۶۹۳	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان به دنبال تجمل‌گرایی هستند.
سؤال ۳: مدیران و مسئولان از سبک زندگی شهروندان عادی فاصله گرفته‌اند؟	۳۷۱	۴/۶۱۱۵	۰/۴۸۹۱۷	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان سبک زندگی متفاوتی نسبت به شهروندان عادی دارند.
سؤال ۴: مدیران و مسئولان درک کاملی از زندگی فقرا ندارند؟	۳۷۱	۴/۵۱۰۸	۰/۵۵۶۴۸	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان فقرا را درک نمی‌کنند.
سؤال ۵: مدیران و مسئولان به دنبال زراندوزی و زرق‌وبرق دنیا هستند؟	۳۷۱	۴/۳۸۸۵	۰/۶۵۳۹۸	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان در پی زرق‌وبرق دنیا هستند.
اشرافی‌گری مسئولان	۳۷۱	۴/۳۴۵۳	۰/۴۲۵۸۴	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان در کل تمایل به اشرافی‌گری دارند.
سؤال ۱: تمام شهروندان از منابع کشور به‌صورتی عادلانه بهره‌مند هستند.	۳۷۱	۲/۱۴۳۹	۰/۶۸۶۹۵	$P < ۰/۰۰۱$	بهره‌مندی ناعادلانه شهروندان از منابع کشور؛
سؤال ۲: تفاوتی بین شهروند عادی و اقوام و آشنایان مدیران و مسئولان در بهره‌مندی از منابع و مزایا وجود ندارد.	۳۷۱	۱/۹۷۸۴	۰/۳۵۰۳۱	$P < ۰/۰۰۱$	وجود تفاوت بین شهروندان عادی و اقوام و آشنایان مدیران و مسئولان؛
سؤال ۳: تمام شهروندان از امتیازات دولتی به‌صورتی عادلانه بهره‌مند هستند.	۳۷۱	۲/۲۰۸۶	۰/۶۱۹۴۳	$P < ۰/۰۰۱$	تخصیص ناعادلانه امتیازات دولت بین شهروندان.
عدالت توزیعی	۳۷۱	۲/۱۱۰۳	۰/۳۶۶۴۴	$P < ۰/۰۰۱$	منابع، مزایا و... در کل به‌صورتی عادلانه بین شهروندان توزیع نمی‌شود.
سؤال ۱: مدیران و مسئولان اطلاعات کاملی درباره تصمیمات متخذه در اختیار شهروندان قرار می‌دهند.	۳۷۱	۲/۷۱۹۴	۱/۰۲۱۷۱	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان میزان متوسطی از اطلاعات را درباره تصمیمات خود در اختیار شهروندان قرار می‌دهند.
سؤال ۲: تصمیمات مدیران و مسئولان در قبال شهروندان به‌صورتی بی‌طرفانه صورت می‌گیرد.	۳۷۱	۲/۳۵۹۷	۰/۷۹۸۶۱	$P < ۰/۰۰۱$	تصمیمات به‌صورتی کاملاً بی‌طرفانه در قبال شهروندان صورت نمی‌گیرند.
سؤال ۳: تصمیمات متخذه برای تمام شهروندان بدون هیچ تناقضی اجرا می‌شود.	۳۷۱	۲/۱۹۴۲	۰/۵۶۳۰۹	$P < ۰/۰۰۱$	تصمیمات برای تمام شهروندان به‌صورتی یکسان اجرا نمی‌شود.
عدالت رویه‌ای	۳۷۱	۲/۴۲۴۵	۰/۴۸۴۵۵	$P < ۰/۰۰۱$	تصمیمات مدیران و مسئولان با رویه‌های عادلانه‌ای صورت نمی‌گیرد.
سؤال ۱: مدیران و مسئولان برخورد یکسانی با شهروندان عادی و اقوام و آشنایان خود دارند.	۳۷۱	۲/۱۴۳۹	۰/۴۴۳۳۳	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان برخورد یکسانی با تمام شهروندان ندارند.
سؤال ۲: مدیران و مسئولان به‌صورتی صادقانه با شهروندان عادی تعامل دارند.	۳۷۱	۲/۱۵۱۱	۰/۴۱۵۵۳	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان تعاملی صادقانه با تمام شهروندان ندارند.
سؤال ۳: مدیران و مسئولان با صرف وقت کافی با شهروندان عادی تعامل دارند.	۳۷۱	۲/۰۵۷۶	۰/۲۸۹۱۷	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان وقت کافی برای تعامل با شهروندان صرف نمی‌کنند.
عدالت مرادده‌ای	۳۷۱	۲/۱۱۷۵	۰/۲۴۰۳۱	$P < ۰/۰۰۱$	مدیران و مسئولان مرادده‌ای با تمام شهروندان ندارند.
سؤال ۱: شهروندان آن‌چنان‌که باید به آموزه‌های دینی پایبند نیستند.	۳۷۱	۴/۱۴۳۹	۰/۷۰۷۷۳	$P < ۰/۰۰۱$	پایبند نبودن شهروندان به آموزه‌های دینی؛
سؤال ۲: ارزش‌های دینی در گذشته به‌صورتی پررنگ‌تر در جامعه مشاهده می‌شد.	۳۷۱	۴/۴۲۴۵	۰/۶۴۸۰۶	$P < ۰/۰۰۱$	به ارزش‌های دینی در گذشته بیشتر توجه می‌شد.

شاخص‌ها / ابعاد	تعداد	میانگین	انحراف	P-value	تفسیر نتایج
سؤال ۳: نیازها و تمایلات شهروندان امروزی با آموزه‌های دینی همسو نیست.	۳۷۱	۲/۹۸۵۶	۱/۰۶۳۱۲	$P < 0/001$	شهروندان تمایلات نسبی به آموزه‌های دینی دارند.
سؤال ۴: آموزه‌های دینی مناسب جامعه امروزی نیست.	۳۷۱	۲/۵۴۶۸	۱/۱۸۷۰	$P < 0/001$	آموزه‌های دینی مناسب جامعه است.
سؤال ۵: ارزش‌ها و فرهنگ غربی جذابیت بیشتری برای شهروندان دارد.	۳۷۱	۳/۷۱۲۲	۱/۰۸۵۱	$P < 0/001$	فرهنگ غربی جذابیت بیشتری برای شهروندان دارد.
دین‌گریزی	۳۷۱	۳/۵۶۲۶	۰/۵۳۸۱۵	$P < 0/001$	دین‌گریزی به صورت متوسط به بالا در جامعه وجود دارد.

شکل ۲) مدل معادلات ساختاری پژوهش

همان‌طور که مشاهده می‌شود، با توجه به مقدار احتمال فرضیه‌های ۱ و ۲ پژوهش در سطح اطمینان ۹۵ درصد تأیید می‌شود. همچنین فرضیه ۳ به دلیل اینکه مقدار احتمال کوچک‌تر از ۱/۹۶ است، تأیید نمی‌شود.

جدول ۳) نتایج آزمون فرضیه‌های پژوهش

شماره	فرضیه	ضریب استاندارد	P-value	نتیجه آزمون فرضیه
۱	اشرافی‌گری مسئولان ← عدالت اجتماعی	-۰/۴۷	-۲/۸۷	رابطه منفی و معنادار
۲	اشرافی‌گری مسئولان ← دین‌گریزی شهروندان	۰/۶۳	۳/۱۷	رابطه مثبت و معنادار
۳	عدالت اجتماعی ← دین‌گریزی شهروندان	-۰/۰۵	-۰/۷۱	رابطه ضعیف منفی ولی بدون معنا

تهران و قم بود. نتایج حاصل از آزمون میانگین پژوهش حاکی از آن است که جامعه بررسی‌شده، گرایش به اشرافی‌گری مدیران و مسئولان را تأیید کرده است (پاسخ به سؤال ۱ پژوهش). نتایج پژوهش مؤید این امر است که برخی از مدیران و مسئولان، ساده‌زیستی را از یاد برده‌اند، به دنبال تجمل‌گرایی

بحث

هدف از انجام پژوهش حاضر بررسی گرایش مسئولان به اشرافی‌گری و نقش آن در ادراک عدالت اجتماعی و دین‌گریزی دانشجویان علوم پزشکی در سه استان مازندران،

حدودی هم‌نوایی خود را با ارزش‌های دینی از دست داده است و ارزش‌ها و فرهنگ غربی جذابیت بیشتری برای شهروندان دارد. با این حال، تجزیه و تحلیل پاسخ‌های جامعه بررسی شده بر این مهم تأکید دارد که از نظر ایشان، ارزش‌های دینی برای جامعه امروزی مناسب است. از این رو، دلایل پایبند نبودن به آموزه‌های دینی را باید در جای دیگری جست‌وجو نمود. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های عباسی (۳۳)، بهرامی (۳۴)، امینی و همکاران (۳۵) و رزقی و همکاران (۳۶) که هر یک به مطالعه و معرفی برخی از مؤلفه‌های مؤثر در دین‌گرایی پرداخته‌اند، همسو است و مؤلفه‌های پژوهش حاضر در بردارندهٔ تجمیع مؤلفه‌های معرفی‌شدهٔ آن پژوهش‌ها می‌باشد.

یافتهٔ دیگر پژوهش این بود که اشرافی‌گری مسئولان تأثیر منفی و معناداری بر ادراک عدالت اجتماعی شهروندان دارد (پاسخ به فرضیهٔ ۱ پژوهش)؛ به این معنی که شهروندان با مشاهدهٔ مسئولانی اشرافی و تجمل‌گرا، فاصلهٔ زیادی بین خود و آنان مشاهده می‌نمایند. بروز چنین فاصله‌ای جز در سایهٔ وجود بی‌عدالتی در جامعه امکان ندارد. علاوه بر این، در پژوهش حاضر، تأثیر مثبت و معنادار اشرافی‌گری مسئولان بر دین‌گرایی شهروندان تأیید شده است (پاسخ به فرضیهٔ ۲ پژوهش)؛ به این معنی که شهروندان جامعه با مشاهدهٔ مسئولان تجمل‌گرا، اشرافی و زراندور تمایل خود را به پیروی از آموزه‌های دینی از دست می‌دهند و دین‌گرایی پدیده‌ای غالب در میان شهروندان جامعه می‌شود. با وجود این، ادراک عدالت اجتماعی تأثیر معناداری بر دین‌گرایی شهروندان ندارد (پاسخ به فرضیهٔ ۳ پژوهش). نتایج حاصل از آزمون فرضیهٔ سوم پژوهش حاضر، با نتایج پژوهش‌های متولی‌زاده و زکایی (۲۲)، جهان‌بین و همکاران (۲۳)، داودی و همکاران (۲۴)، بولوک (۲۵)، علی (۲۶)، حقیقی‌نژاد (۱۴)، سنت پیپر و هولمز^۱ (۲۷)، الوانیو^۲ و همکاران (۲۸)، تورانی و همکاران (۲۹)، کنودسن^۳ و همکاران (۳۰)، کوهن چاراش و اسپکتور^۴ (۳۱) و برخوردار شریف آباد و همکاران (۳۲) که ارتباط معنادار بین ادراک عدالت و دیگر متغیرها را در فضای سازمان تأیید کرده‌اند، همسو نیست. در پژوهش حاضر، ادراک عدالت ارتباط معناداری با دین‌گرایی شهروندان ندارد و دین‌گرایی شهروندان را که با آزمون میانگین در سطح متوسط به بالا تعیین شده است باید در عوامل دیگری جست‌وجو نمود که

هستند، از شهروندان عادی فاصله گرفته‌اند، درک کاملی از زندگی فقرا ندارند و به دنبال زراندوزی و زرق‌وبرق دنیا هستند. با وجود این، در حال حاضر، برخی از مدیران و مسئولان متصدی امور و در مناصب کلیدی مشغول می‌باشند که از ساده‌زیستی فاصله گرفته‌اند. سطح درآمد، وضعیت مسکن، گرایش به اسراف در بیت‌المال و در کل وضعیت زندگی آنان مؤید این امر است که اشرافی‌گری در زندگی برخی مسئولان رسوخ کرده است.

بر اساس یافته‌های پژوهش‌های باقی نصرآبادی (۱۵)، اشرافی (۱۶) و اسلام‌پناه و آزادی (۱۷) که اشرافی‌گری را یکی از آسیب‌های اساسی و بیماری مدیران و کارگزاران کشور معرفی و پیامدهای منفی آن را بیان نموده‌اند، شایسته است توجه ویژه‌ای به این مفهوم داشت تا از آثار مخرب آن در سطح کلان جامعه جلوگیری و جامعه اسلامی را به سوی اهداف و آرمان‌های انقلاب هدایت نمود. علاوه بر این، بررسی‌ها نشان می‌دهد که از نظر جامعه بررسی‌شده، عدالت اجتماعی مناسبی در جامعه حکم‌فرما نیست (پاسخ به سؤال ۲ پژوهش). به این معنی که تمام شهروندان از منابع کشور و امتیازات دولتی به صورتی عادلانه بهره‌مند نیستند و بین شهروندان عادی و اقوام و آشنایان مدیران و مسئولان در بهره‌مندی از منابع و مزایا تفاوت اساسی وجود دارد. مدیران و مسئولان اطلاعات کاملی دربارهٔ تصمیمات متخذه در اختیار شهروندان قرار نمی‌دهند، تصمیمات متخذه برای تمام شهروندان بدون تناقض اجرا نمی‌شود، مدیران و مسئولان برخورد یکسانی با شهروندان عادی و اقوام و آشنایان خود ندارند، به صورتی صادقانه با شهروندان عادی تعامل ندارند و وقت کافی جهت تعامل با شهروندان عادی صرف نمی‌کنند. بنابراین، با توجه به پژوهش بهمنی چوب‌بستی و همکاران (۱۸)، پیامدهایی منفی در جامعه‌ای که از نبود عدالت اجتماعی رنج می‌برد، همراه خواهد بود. بنابراین، با توجه به مطالعات کارر (۱۹)، ون دیرندانک (۲۰) و وایتمن (۲۱) که به تشریح پیامدهای مثبت ادراک عدالت پرداخته‌اند می‌توان نسبت به اصلاح وضع موجود اقدام نمود و از مزایای آن بهره‌مند شد.

با توجه به نتایج حاصل از تحلیل داده‌ها، چنین به دست می‌آید که در برخی از شهروندان جامعه، پدیدهٔ دین‌گرایی مشاهده می‌شود (پاسخ به سؤال ۳ پژوهش). دین‌گرایی شهروندان در پایبند نبودن به آموزه‌های دینی خود را در جامعه نمایان می‌کند. ارزش‌های دینی در گذشته به صورتی پررنگ‌تر در جامعه مشاهده می‌شد، نیازها و تمایلات شهروندان تا

^۱ St-Pierre & Holmes

^۲ Elovainio

^۳ Knudsen

^۴ Cohen-Charash & Spector

که شایسته است در پژوهش‌های آتی به آن پرداخته شود.

نتیجه‌گیری

با تفکر و تدبیر در نتایج آزمون فرضیه‌ها و سؤالات پژوهش حاضر، چنین به دست می‌آید که جامعه فعلی که جامعه‌ای اسلامی نام دارد و باید مبتنی بر آموزه‌ها و ارزش‌های دینی اداره شود، از نظر اشرافی‌گری مسئولان وضعیت مناسبی ندارد. وجود چنین رذیله اخلاقی در میان برخی مدیران و مسئولان، دین‌گریزی برخی از شهروندان را سبب شده است. البته ناگفته نماند که وجود مؤلفه‌های منفی (همچون مدیران و مسئولان تجمل‌گرا و اشرافی) در جامعه توجیه مناسبی برای دین‌گریزی شهروندان نیست. مسلماً، شهروندانی که اعتقاد راسخ قلبی به آموزه‌های اسلامی داشته باشند، با انحراف مدیران و مسئولان، منحرف نخواهند شد و در پیروی از اعتقادات و بندگی در دین خود ثابت‌قدم خواهند ماند؛ اما آنچه اهمیت دارد، این است که مدیران و مسئولان ساده‌زیست، آخرت‌گرا و خداترس برزنده جامعه اسلامی هستند نه مدیران و مسئولان اشرافی و تجمل‌گرا.

درنهایت، چنین به نظر می‌رسد که اشرافی‌گری مدیران و مسئولان که به دین‌گریزی شهروندان جامعه می‌انجامد، کم‌رنگ کردن دین‌داری و دین‌مداری جامعه و انحراف ارزش‌ها را به همراه دارد. با وجود این، با رشادت‌ها و از خودگذشتگی‌های نسل جدید انقلاب (به‌ویژه در میادین نبرد حق علیه باطل چه در داخل چه در خارج از کشور) که ان‌شاءالله مدیران و مسئولان آینده کشور خواهند بود، می‌توان افق روشنی در چشم‌انداز اداره امور کشور متصور بود.

محدودیت‌های پژوهش

از آنجاکه پرسش‌نامه استاندارد برای سنجش اشرافی‌گری و دین‌گریزی در پیشینه یافت نشده است، نگارندگان پژوهش حاضر با جمع‌آوری و ارائه مؤلفه‌ها و مصاحبه و نظرخواهی از استادان، به معرفی پرسش‌نامه‌ای محقق‌ساخته (و مختصر) روی آوردند تا به اهداف این پژوهش نائل آیند. از این رو، ممکن است تمامی ابعاد اشرافی‌گری و دین‌گریزی در این پژوهش بررسی نشده باشد. با توجه به اینکه هدف پژوهش حاضر طراحی یک پرسش‌نامه جامع نبود، این امکان وجود دارد که پژوهشگران آتی با طراحی پرسش‌نامه‌ای جامع جهت سنجش متغیرهای اشرافی‌گری و دین‌گریزی به نتایج دیگری دست

پیدا کنند. علاوه بر این، در این پژوهش صرفاً به ذکر واژه «مسئولان» اکتفا شده است و توضیحی درباره اینکه منظور کدام دسته از مسئولان هستند ارائه نشده است. بنابراین، پاسخ‌های دریافتی مبتنی بر ادراک پاسخ‌دهندگان درباره مسئولانی است که در ذهن خود دارند.

پیشنهاد‌های پژوهش

با توجه به نتایج پژوهش حاضر می‌توان پیشنهادهایی ارائه نمود که مدنظر شهروندان، مسئولان، سیاست‌مداران و جامعه دانشگاهی قرار گیرد. به شهروندان پیشنهاد می‌گردد در انتخاب مسئولان دقت لازم داشته باشند و مسئولانی را که مروج روحیه اشرافی‌گری هستند از گزینه‌های خویش حذف نمایند. بر سیاست‌مداران کلان جامعه نیز لازم است تا با اعمال نظارت‌های دائم و مؤثر دست مسئولانی را که به ناحق در حیف و میل بیت‌المال نقش دارند، کوتاه نمایند و بدون توجه به پست و مقام اشخاص در اعمال قوانین کشور مبادرت ورزند و عدالت‌محوری را در جامعه بگسترانند. بر دانشجویان که عموماً قشر جوان کشور را تشکیل می‌دهند نیز لازم است تا با تأسی از آموزه‌های اسلامی، تأثیرپذیری خویش را از محرک‌های منفی محیطی (که در پژوهش حاضر به اشرافی‌گری مسئولان و ادراک عدالت اجتماعی پرداخته شد) به حداقل برسانند و صرفاً در صراط مستقیم مد نظر قرآن قدم بردارند تا منحرف نشوند. بر مدیران دانشگاهی نیز لازم است تا با بهره‌گیری از مشاوران، روان‌شناسان و جامعه‌شناسانی که به آموزه‌های اسلامی اشراف دارند، در محیط دانشگاه، فضایی تربیتی و بستری فرهنگی فراهم آورند که دانشجویان را به صورتی مثبت و هدفمند متأثر سازند.

درنهایت پیشنهاد می‌شود در هر سازمانی به‌طور اختصاصی با تعریفی مشخص از مسئولان چنین پژوهشی انجام شود.

قدردانی

از تمامی کسانی که در انجام این پژوهش یاریگر پژوهشگران بوده‌اند، به‌ویژه استادان و دانشجویانی که در پژوهش مشارکت نموده‌اند، تشکر و قدردانی می‌شود.

ملاحظات اخلاقی

کمیته اخلاق در پژوهش‌های زیست‌پزشکی دانشگاه علوم

civil servants in district Dera Ismail Khan, Pakistan. *Business and Management Review*. 2011;1(7):37-45.

11. Chen S-Y, Wu W-C, Chang C-S, Lin C-T, Kung J-Y, Weng H-C, et al. Organizational justice, trust, and identification and their effects on organizational commitment in hospital nursing staff. *BMC health services research*. 2015;15(1):363-73.

12. Cole MS, Bernerth JB, Walter F, Holt DT. Organizational Justice and Individuals' Withdrawal: Unlocking the Influence of Emotional Exhaustion. *Journal of Management Studies*. 2010;47(3): 367-90.

13. Heponiemi T, Elovainio M, Kouvonen A, Kuusio H, Noro A, Finne-Soveri H, et al. The effects of ownership, staffing level and organisational justice on nurse commitment, involvement, and satisfaction: A questionnaire study. *International journal of nursing studies*. 2011;48(12):1551-61.

14. Haghiginezhad G, Atashzadeh-Shoorideh F, Ashktorab T, Mohtashami J, Barkhordari-Sharifabad M. Relationship between perceived organizational justice and moral distress in intensive care unit nurses. *Nursing ethics*. 2019;26(2):460-70. (Full Text in Persian)

15. Baghi Nasrabadi A. The pathology of cultural management from the point of view of the supreme leader. *Payam Quarterly*. 2006;81:108-25. (Full Text in Persian)

16. Ashrafi A. The aristocracy, an obscene style of life (emphasizing the statements of the supreme leader). *Journal of Counseling and Psychotherapy Culture, Lifestyle Letters*. 2013;4(13):143-64. (Full Text in Persian)

17. Eslampanah M, Azadi M. Developing an aristocratic culture of luxury and corruption. . 4th Scientific Conference on Educational and Psychological Sciences, Social and Cultural Disorders of Iran; 2016; Tehran. (Full Text in Persian)

18. Bahmani Choubbasti A, Mousavi Davoudi SM, Rastgar AA. Investigating the Mediating Role of Perceptions of Justice on the Relationship between Citizenship Awareness and Citizenship Behaviors in the Organization. *Public Management Research*. 2018;11(42):127-54. (Full Text in Persian)

19. Carr J, Gregory B, Harris S. Effects of procedural justice on the relationships between work status congruence and organizational commitment and citizenship behaviors. *Journal of Business and Psychology*. 2010;25(4):583-92.

20. Van Dierendonck D, Jacobs G. Survivors and victims, a meta-analytical review of fairness and organizational commitment after downsizing. *British Journal of Management*. 2012;23(1):96-109.

21. Whitman DS, Caleo S, Carpenter NC, Horner MT, Bernerth JB. Fairness at the collective level: A meta-

پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی شهید بهشتی این پژوهش را تأیید کرده است.

حامی مالی

بنا بر اظهار مؤلفان مقاله، این پژوهش با استفاده از اعتبارات مالی دانشگاه پیام نور انجام شده است.

تضاد منافع

مؤلفان مقاله هیچ‌گونه تضاد منافی دربارهٔ این پژوهش گزارش نکرده‌اند.

مشارکت مؤلفان

مؤلفان به‌صورت مشترک این پژوهش را انجام داده‌اند و از سهم برابری در انجام آن برخوردارند.

References

1. Mousavi Davoudi SM. Designing and Explaining Model of Organizational Values Based on Nahjul Balagh Teachings: Tehran Payam Noor University; 2017. (Full Text in Persian)
2. Nasiri E, Hosseini N. Ethical Values Affecting the Health of the Organization from the Perspective of the Imam. *Islam and managerial research*. 2013;1(3-7):115-36. (Full Text in Persian)
3. Aligholi MM. Landscape of Nahj al-Balagha. ed: Ghias Publicaiton; 1997. (Full Text in Persian)
4. Motahari M. Satiation in Nahj al-Balagha. Sadra Publication; 2000. (Full Text in Persian)
5. The Holy Qur'an. Surah Ale Emran, verse 18. Translated by Ayatollah Makarem Shirazi. (Full Text in Arabic)
6. Nahj al-Balagha. Letters 53. Translated by Ayatollah Dashti. (Full Text in Persian)
7. Rawls J. A Theory of Justice. Revised Edition. Cambridge, MA: Harvard University Press; 1971.
8. Camgoz SM, Karapinar PB. Managing job satisfaction: The mediating effect of procedural fairness. *International Journal of Business and Social Science*. 2011;2(8):234-43.
9. Folger RG, Cropanzano R. Organizational justice and human resource management: Sage; 1998.
10. Ikramullah M, Shah B, Hassan F, Zaman T, Shah LA. Performance appraisal fairness perceptions in supervisory and non-supervisory employees: A case of

analytic examination of the consequences and boundary conditions of organizational justice climate. *Journal of applied psychology*. 2012;97(4):776-91.

22. Mottevali zadeh Ardakani S, Zakyae Sh. Investigation the relationship between organizational justice and Organizational Citizenship Behavior in health ministry. *The journal of Bio Ethics*. 2014;4(12):49-64. (Full Text in Persian)

23. Jahanbin M, Irandoost M, Kandaie B, Zareai M. Study of relationship between organizational justice and employees' personality with organizational citizenship behavior at Kurdistan University of Medical Science. 2015. (Full Text in Persian)

24. Davoudi S, Fartash K, Abbasian M. Perception of Justice as an Antecedent of Organizational Citizenship Behavior: A Survey in Iran's Insurance Industry. *Pacific business review international*. 2012;4(4):18-26. (Full Text in Persian)

25. Buluc B. The Relationship Between Academic Staff's Perceptions Of Organizational Justice And Organizational Citizenship Behaviors. *Studia Psychologica*. 2015;57(1):49-62.

26. Ali N. Effect of organizational justice on organizational citizenship behavior: A Study of Health Sector of Pakistan. *Review of Public Administration and Management*. 2016;4(3):1-9.

27. St-Pierre I, Holmes D. The relationship between organizational justice and workplace aggression. *Journal of advanced nursing*. 2010;66(5):1169-82.

28. Elovainio M, Heponiemi T, Sinervo T, Magnavita N. Organizational justice and health; review of evidence. *G Ital Med Lav Ergon*. 2010;32(3 Suppl B):B5-9.

29. Tourani S, Khosravizadeh O, Omrani A, Sokhanvar M, Kakemam E, Najafi B. The relationship between organizational justice and turnover intention of hospital nurses in Iran. *Materia socio-medica*. 2016;28(3):205-15 (Full Text in Persian)

30. Knudsen HK, Ducharme LJ, Roman PM. Clinical supervision, emotional exhaustion, and turnover intention: A study of substance abuse treatment counselors in the Clinical Trials Network of the National Institute on Drug Abuse. *Journal of substance abuse treatment*. 2008;35(4):387-95.

31. Cohen-Charash Y, Spector PE. The role of justice in organizations: A meta-analysis. *Organizational behavior and human decision processes*. 2001;86(2):278-321.

32. Barkhordari-Sharifabad M, Ashktorab T, Atashzadeh-Shoorideh F. Ethical competency of nurse leaders: a qualitative study. *Nursing ethics*. 2018;25(1):20-36. (Full Text in Persian)

33. Abbasi M. The religion avoidance factors and youth attitude to western culture. *electronic journal of knowledge*, [Internet]. 2007; 116. (Full Text in Persian)

34. Bahrami M. Religion avoidance, factors and solutions in the light of the qur'an. *quranic studies, qur'anic letters and social injuries*. 2004;37(38):38-69. (Full Text in Persian)

35. Amini J, Moradi Khalife R, Mohammadi Ilami R. The causes and factors of religion avoidance and the role of universities in improving it. *epistemic studies in islamic university* 2012;16:65-86. (Full Text in Persian)

36. Rezaghi M, Ehsanifar H, Virdi A. Religion avoidance and its causes and factors. *lifestyle scientific conference; khorasan razavi; Taibad Islamic Culture and Guidance Office*; 2016. (Full Text in Persian)

37. Niehoff BP, Moorman RH. Justice as a mediator of the relationship between methods of monitoring and organizational citizenship behavior. *Academy of Management journal*. 1993;36(3):527-56.

38. Riahi MH, Aliverdinia A, Baniasadi MR. The effects of religiosity and religious orientation on mental health of students of Mazandaran University. *Journal of Social Sciences*. 2008;5(12):51-91. (Full Text in Persian)